

Sosiaali- ja terveysvaliokunta

HE 149/2025 vp

Kaakkois-Suomen poliisilaitoksen lausunto hallituksen esitykseen eduskunnalle laiksi lastensuojelulain muuttamisesta sekä siihen liittyviksi laeiksi

Sosiaali- ja terveysvaliokunta on pyytänyt Kaakkois-Suomen poliisilaitosta lausumaan hallituksen esityksestä lastensuojelulain ja siihen liittyvien lakien muuttamiseksi. Lausuntopyynnössä on maininta ankkuritoiminnasta. Kaakkois-Suomen poliisilaitoksen lausunnossa painotetaan poliisilaitoksen alueen erityispiirteitä ja arvioidaan esitettyjen muutosten mahdollisia vaikutuksia Kaakkois-Suomen poliisilaitoksen toimintaan.

Kaakkois-Suomen poliisilaitos pitää ehdotettuja muutoksia ja niiden tavoitteita tärkeinä ja välttämättöminä. Ehdotetuilla muutoksilla voidaan nähdä suoraa vaikutusta myös nuorten rikollisuuden kehittymiseen ja näin vaikutusta on odotettavissa myös poliisitoiminnan näkökulmasta. Kaakkois-Suomen poliisilaitoksen näkemyksen mukaan muutoksella mahdollistetaan lastensuojeluviranomaisille ja sijaishuoltopaikoille nykyistä kattavammat toimivaltuudet kasvatustyöhön sekä lasten suojeluun. Perhe- ja laitoshoidossa olevat lapset ovat erityisen suojelun tarpeessa, koska heidän kasvuolosuhteissa on jo ollut kehitystä ja hyvinvointia vaarantavia, vakaviakin tekijöitä, jotka näyttäytyvät poliisille monin eri tavoin mm. hälytystehtävien sekä rikosilmoitusten muodossa. Kaakkois-Suomen poliisilaitoksen 10.12.2025 julkaisemassa tiedotteessa ”**Poliisipäällikkö Karvonen:**

olemme huolissamme väkivallan yleistymisestä alaikäisten sijoitusyksiköissä” Karvonen toteaa, että kyse on niin lastensuojelun henkilökunnan kuin yksiköissä asuvien nuorten turvallisuudesta ja hyvinvoinnista. Siis myös vakavasti oirehtivan nuoren itsensä osalta. Karvosen mukaan moni vakava tilanne olisi ollut estettävissä, jos sijoitusyksikön henkilökunnalla olisi ollut riittävät toimivaltuudet ja keinot puuttua tilanteisiin tai ennalta estää niitä.

Kaakkois-Suomen poliisilaitoksen alueella on yli kaksikymmentä alaikäisten nuorten sijoitukseen käytettävää yksikköä. Poliisilaitoksen alueella sijaitseviin yksiköihin sijoitetaan alaikäisiä nuoria eri puolilta Suomea, kuitenkin niin, että pääosin sijoitettavien kotipaikkakunta on joko Kaakkois-Suomen poliisilaitoksen alueella tai pääkaupunkiseudulla. Kaakkois-Suomessa sijoitusyksiköihin liittyvien rikosilmoitusten määrä, joissa epäiltynä tekijänä on alaikäinen, on kasvanut merkittävästi viimeisen neljän vuoden aikana, ja ne ovat lähes kaksinkertaistuneet vuosien 2024 ja 2025 välillä. Rikosnimikkeiden joukossa on useita vakavaksi luonnehdittavia rikoksia, erityisesti väkivaltaan liittyen. Lisäksi poliisin hälytystehtävien määrä sijoitusyksiköissä on suhteessa korkea, etenkin Kymenlaakson

alueella, missä määrä on tuplaantunut vuosien 2022 ja 2025 välillä. Poliisilaitoksen alueella toimii kaksi eri hyvinvointialuetta. Käytäntö yhteistyössä on osoittanut eri hyvinvointialueiden välillä olevan eroavaisuuksia esimerkiksi lastensuojelun toimintatavoissa mm. erot huostaanottojen määrässä ovat tilastojen valossa huomattavia. Kyseinen asia näyttäytyy poliisille esimerkiksi kotona asuvien rikoksilla vakavasti oireilevien nuorten osalta lisääntyneinä poliisitehtävinä sekä rikosilmoituksina. Poliisilaitos on reagoinut alueella lisääntyneeseen nuorisorikollisuuteen mm. perustamalla 2025 alkuvuodesta alaikäisten nuorten tekemiksi epäiltyjen rikosten tutkintaan erikoistuneet ryhmät, kartoittanut vakaviin rikoksiin syyllistyneitä nuoria sekä syventänyt yhteistyötä sosiaalitoimen ja erityisesti lastensuojelun kanssa. Tehdyillä toimilla on voitu todeta olleen jo vaikutusta mm. esitutinnan laadun parantumiseen, tutkinta-aikojen nopeutumiseen sekä yhteistyön parantumiseen eri viranomaisien kanssa. Vuonna 2025 poliisilaitoksen alle 15-vuotiaiden rikollisesta teosta epäiltyjen juttujen tutkintaan keskittynyt ryhmä suoritti 400 ankkuripuhutusta. Ankkuripuhutuksilla on todettu olevan positiivista vaikutusta erityisesti ensikertalaisiin rikollisesta teosta epäiltyihin. Noin 70 prosenttia poliisilaitoksella ankkuripuhutetuista ovat rikosasioissa ensikertalaisia.

Kaakkois-Suomen poliisilaitoksen nuorten tekemiksi epäiltyihin rikoksiin erikoistuneella toiminnolla on ollut tutkittavana vuoden 2025 aikana lukuisia alaikäisten nuorten sijoitusyksiköihin sijoitettavia rikosasioita. Rikosasioista erottuu runsaslukuisimpina virkamiehen vastustamiset, pahoinpitelyt, vahingonteot ja huumausaineiden käyttöririkokset. Vakavimpia rikosnimikkeitä 2025 aikana ovat olleet vakavan henkeen ja terveyteen kohdistuvan rikoksen valmisteluja, törkeä vapaudenriisto sekä useita törkeitä pahoinpitelyjä. Valtaosa näistä epäillyistä teoista on kohdistunut sijoitusyksikön henkilökuntaan. Poliisilaitos tiedotti erään rikosasian esitutinnan valmistumisesta 9.1.2025 **"Poikkeuksellinen tapaus poliisilta syyttäjälle – viidakkoveitsin aseistautunut joukko vapautti alaikäisen nuoren sijoitusyksiköstä Haminassa"**:

Esitutkinnassa olleet rikosnimikkeet ovat törkeä vapaudenriisto, virkamiehen väkivaltaisen vastustaminen, pakottaminen, törkeä kotirauhan rikkominen, vahingonteko ja kaksi pahoinpitelyä. Rikoksista epäiltyjä on yhteensä kuusi (6) henkilöä. Tapahtumat sijoittuvat syyskuun 14. päivään 2025. Hätäkeskuksesta poliisille tulleen ilmoituksen mukaan Haminassa sijaitsevaan alaikäisten nuorten sijoitusyksikköön oli tunkeutunut sisälle ulkopuolisia henkilöitä, jotka olivat väkivaltaa käyttäen ja vakavalla väkivallalla uhaten hakenneet mukaansa yksikköön sijoitetun alaikäisen nuoren.

Kolme tunkeutujista pääsi sisälle lukittuun sijoitusyksikköön yksikön henkilökuntaa pahoinpitelemällä ja uhkaamalla heitä noin 60-80cm pitkillä ns. machete-veitsillä. Sijoitusyksikön henkilökunta ja asukkaat pakotettiin väkivallalla uhaten yhteen huoneeseen, minkä jälkeen epäillyt vapauttivat alaikäisen henkilön toisesta lukitusta huoneesta.

- Vapautettu nuori ja sijoitusyksikköön tunkeutuneet nuoret miehet ovat tuttuja keskenään ja valtaosalla heistä on ollut yhteistä rikollista menneisyyttä keskenään, vahvistaa tutkinnanjohtaja, rikoskomisario Kimmo Kostiainen.

Hänen mukaansa vapautettu nuori mies oli tietoinen vapautussuunnitelmista ja piti etukäteen yhteyttä häntä noutamaan tulossa olevaan porukkaan. Näin ollen poliisi katsoo miesten toimineen yhdessä tuumin ja kaikkia epäillään osallisuudesta tähän kyseiseen rikosasiaan.

Tapauksen erityispiirteet liittyvät poliisitoiminnan lisäksi myös lastensuojeluyksiköiden turvallisuuteen sekä viranomaisten päätöksentekoon. Tapauksessa kyse oli saman nuoren toisesta "vapauttamisesta" sijoitusyksiköstä väkivaltaa käyttäen tai sillä uhaten. Tämän kuvatun rikostapauksen jälkeen sosiaaliviranomaisen päätöksellä nuoren sijoittamispäätös peruttiin ja nuori palasi kotiinsa. Päätöksen perusteluissa oli mainittu, ettei nuori ole näkemyksen mukaan lastensuojelun keinoin autettavissa. Noin kaksi viikkoa tämän sosiaaliviranomaisen päätöksen jälkeen sama nuori oli toisen poliisilaitoksen alueella epäiltynä törkeästä pahoinpitelystä tapauksessa, jossa nuoren epäiltiin huume-kauppojen yhteydessä lyöneen toista henkilöä machete-veitsellä selkään. Kaakkois-Suomen poliisilaitoksen näkemyksen mukaan, lakimuutoksen mukanaan tuomilla toimivaltuuksilla ja keinoilla tämän kaltaisten rikosten toteuttaminen olisi paremmin ennalta estettävissä sekä sijoitusyksiköiden henkilökunnan ja muiden asukkaiden turvallisuus paransi.

Edellä kuvatun tapauksen lisäksi poliisilaitoksen nuorisotutkintaryhmällä tutkinnassa on ollut ohjaajiin kohdistuneita väkivallan tekoja, joissa ohjaajiin on kohdistettu väkivaltaa lyöden, potkien tai kuristaen. Vakavimmassa tapauksessa sijoitusyksikön ohjaajan kasvoille heitettiin kiehuvaa veden ja öljyn sekoitusta aiheuttaen kovaa fyysistä kipua, soikaistumisen riskin sekä pysyvän kosmeettisen haitan. Kahdessa tapauksessa on tutkittu vakavan henkeen ja terveyteen kohdistuvan rikoksen valmistelua. Toisessa näistä tapauksista nuori kertoi suunnitelleensa oman sosiaalityöntekijänsä surmaamista, yksilöiden kertomuksessaan tekopaikan, -ajan, ja -välineen. Toisen tapauksen osalta paljastui kolmen nuoren suunnitelleen sijoitusyksiköstä karkaamista. Karkaamisen suunnitteluun sisältyi suunnitelma ohjaajan tappamisesta, johon oli myös varustauduttu väkivaltaan soveltuvien välinein.

Erään poliisilaitoksen nuorisorikosten tutkintaryhmällä olleen tapauksen osalta nuorella oli saman vuoden ajalta yli kymmenen eri tilanteisiin liittyvää vakavaa väkivaltarikosasiaa tutkittavana, joista toistaiseksi viimeisimmän osalta nuoreen kohdistettiin pakkokeinoja siten, että tutkinnanjohtaja esitti käräjäoikeudelle vaatimuksen nuoren vangitsemisesta rikosten jatkamisen vaaraan perustuen. Oikeus päätyi vangitsemisen sijaan siihen, että nuoreen tulee kohdistaa edelleen lastensuojelun keinoja. Nuori sijoitettiin erityisen huolenpidon (jatkossa EHO) jaksolle toiseen sijoitusyksikköön. EHO-jakso on nuoren osalta hiljattain päättynyt. EHO-jakson päätyttyä poliisille on tullut jälleen uusia rikosilmoituksia sekä ilmoituksia huolesta liittyen nuoren väkivaltaiseen käyttäytymiseen ja puheisiin.

Kasvatukselliset rajoitukset

Esityksessä selkeytetään kasvatuksellisten toimien ja oikeuksiin puuttuvien rajoitusten eroa. Erityisesti säädetyt kohdat sijaishuollon aikana lapsen erityistä suojelua turvaavista rajoituksista, kuten yhteydenpidon rajoituksista, aineiden ja esineiden poisottamisesta

lastensuojelulaitoksessa (voimakeinojen käytöstä), henkilötarkastuksesta – ja katsastuksesta, kiinnipitämisestä erilaisissa tilanteissa, nähdään kokonaisuutta selkiyttävinä ja lisää sijaishuollossa työskentelevien oikeusturvaa ja lisää yleistä turvallisuutta antaen mahdollisuuden reagoida nopeammin mahdollisiin vaaratilanteisiin ennalta estävästi. Kaakkois-Suomen poliisilaitoksen alueella on ollut lukuisia poliisin hälytystehtäviä alaikäisten sijoitusyksiköihin, joissa poliisin näkemyksen mukaan tilanne olisi ratkennut esityksen mukaisten muutosten mahdollistamilla toimenpiteillä ja poliisin hälytystehtävältä olisi välttytty. Muutos myös tehostaa päihdeiden ja vaarallisten esineiden torjuntaa sijoituslaitoksessa henkilötarkastuksen ja -katsastuksen osalta. Kaakkois-Suomen poliisilaitos pitää ehdotettuja muutoksia välttämättöminä. Fyysisen voimankäytön tilanteet edellyttävät riittävää osaamista, joten poliisissa nähdään tärkeänä laadukkaan koulutuksen järjestäminen henkilöstölle niin säädösten kuin voimankäytöllisten menetelmien osalta.

Kuntouttava suljettu palvelu ja erityinen huolenpito (EHO)

Kaakkois-Suomen poliisilaitos kannattaa kuntouttavan suljetun palvelun ja erityisen huolenpidon (EHO) käyttöönottoon liittyvää esitystä. Tärkeimpänä tavoitteena nähdään, että erityisen suojelun tarpeessa olevan lapsen rikos- ja päihdekierre pystytään katkaistaan siten, ettei lapsi pääse karkaamaan sijoituspaikasta itselleen haitallisiin olosuhteisiin tai jatkamaan vakavaksi katsottavaa rikollista tai päihdekäyttäytymistä sijoituspaikasta käsin. Kuntouttava suljettu laitospalvelu voisi johtaa nopeammin lapsen edun toteutumiseen ja lastensuojelun tavoitteisiin, sillä lapsi pääsisi riittävän tehokkailla ja oikea-aikaisilla toimilla rikoskierteestä ja myös pois rikollisten vaikutuspiiristä. Ehdotettujen muutosten nähdään parantavan nykyistä tilannetta merkittävästi erityisesti lapsen oman turvallisuuden kautta.

Lapsen etsintä ja palauttaminen

Hallituksen esityksessä esitetään uutta keinoa löytää sijoituspaikasta luvatta poistunut lapsi paikantamalla. Hätäkeskuksella olisi oikeus pyytää teleyritykseltä lastensuojelulaitoksesta luvatta poissaolevan lapsen liittymän, päätelaitteen sijaintitiedot ja tiedot liittymän tunnistuksesta erikseen säädetyin perustein (sähköisen viestinnästä palveluista annetun lain 321 § 2 momentti) ja sijoittajahyvinvointialueen ja Ahvenanmaan maakunnan lastensuojeluviranomaisella olisi oikeus saada nämä tiedot hätäkeskuslaitokselta (lastensuojelulain 69 a §). Hallituksen esityksen lastensuojelulain 69 a §:n mukaan päävastuu luvattomasti lastensuojelulaitoksen lapsen etsimiseksi ja palauttamiseksi on hyvinvointialueella ja laitoksella. Kaakkois-Suomen poliisilaitos yhtyy Sisäministeriön asiassa antamaan näkemykseen, että lähtökohtaisesti vastuutoimijan tulee järjestää toimintansa siten, ettei virka-apuun tarvitse turvautua säännönmukaisesti, esimerkiksi riittämättömien henkilöresurssien takia. Kuten edellä todettiin, poliisin resursseja tulee käyttää vain niihin virka-aputehtäviin, joissa poliisia tarvitaan välttämättä. Vain siten poliisilla säilyy toimintaedellytykset hoitaa poliisin kiireelliset tehtävät (joihin kuuluu myös tilanne, jossa on laitoksesta luvatta poistunut lapsi on välittömässä ja akuutissa hengen ja terveyden vaarassa). Toteutuessaan muutos nopeuttaisi kadonneen ns. hatkanuoren etsintää ja palauttamista lastensuojelun pariin. Muutos mahdollistaisi nopeamman reagoinnin ja keventäisi prosessia merkittävästi sekä tehostaisi viranomaisten yhteistyötä. Kaakkois-

Suomen poliisilaitos kannattaa esitettyjä muutoksia tarpeellisina ja viranomaistyötä helpottavina.

Kimmo Kostiainen, rikoskomisario

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä. Poliisi 05.03.2026 klo 11:39. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.

Liitteet

Kirjoita tähän

Jakelu

Kirjoita tähän tai valitse Muut toiminnot - Jakelu, Tiedoksi, Läsnä

Tiedoksi

Kirjoita tähän tai valitse Muut toiminnot - Jakelu, Tiedoksi, Läsnä

Kaakkois-Suomen poliisilaitos

Vuorikatu 1, PL 113, 45101 Kouvola

kirjaamo.kaakkois-suomi@poliisi.fi

Puhelin 0295 430 331, poliisi.fi